

ΓΟΥΡΟΥΝΙ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΟΣ

«Όταν η Κίρκη μεταμόρφωσε σε χοίρους τους σύντροφους του Όδυσσέως, νομίζετε ότι οι χοίροι αυτοί ήταν έντελως θηώσι με τους άλλους; Έγινε φαντασίωμα ότι είχαν επάνω τους κάτι το πιο εγγενικό και πιο φωτεινό απ' αυτούς και ότι τους ένοιωσε κανείς σαν λουμένους δεν έβρω με ποιά θεία ατμόσφαιρα. Προκαλούσαν στους κατοίκους της Ίθάκης μία τέρη φρίκη μά κι' οι άλλοι χοίροι θά τους φοβόντουσαν και θ' άνησχυόσαν στο ζώγαμά τους και θά τους ένοιωθάν ένονος προς την οικογένειά τους. Το ίδιο συμβαίνει και μ' αυτούς που τό θνητούς οδηγεί στην τρέλλα των αισθηματικών άπολαύσεων, όπως τόν Βερλαίν. Κανείς δεν τους καταλαβαίνει, ούτ' εκείνοι τους όποιους άπογορηστικάν, ούτ' εκείνοι στο επίπεδο των όποιων θέλησαν να κατεβούν. Βαδίζουν μόνοι σε όλη τους τη ζωή και τά σώματα των χοίρων που φυλάκισαν τις ψυχές τους είνε θαυμαστά έργα, στα όποια άναγνωρίζε κανείς τό χέρι ενός Θεού...»

ΙΟΥΛΙΟΣ ΤΣΑΛΙΕ

Όταν, στις 30 Μαρτίου 1844, στις 9 τό βράδυ, σ' ένα σπίτι της οδού Ωτ-Πιέρ στο Μέντ, η Στεφανία Ντεέ, σύζυγος του Νικόλα-Αυγουστου Βερλαίν, άξιωματικού του Μηχανικού, έφερε στον κόσμο ένα παράξενο παιδί με μούτρο σιμό, ή εύτυχοιμένη μητέρα (ή κοινή αυτή έκφραση παίρνει δέν όλοι τη σημασία της) ήταν τριανταδύο χρόνων, κι' ο σύζυγός της δεκατρία χρόνια μεγαλύτερης της. Καθώς βλέπετε, τό άντρόγυνο που είχε μείνει ώς τότε χωρίς παιδί, δέν ήτανε πείσι στην πρώτη του νεότητά.

Ποτέ ίσως άλλοτε μωρό δέν έγινε άντικείμενο τέτοιας λαχτάρας από τους γονείς του, όσο ο μικρός Πώλ-έτσι τό βάφτισαν τό νεογέννητο. Έπειτ' από τρεις άτυχείς τοκετούς, ή κ. Βερλαίν διατηρούσε, όχι μόνο τη θλιβερή άνάμνησή τους, μά και τους άπογορευτικούς καρπούς των, παραταγμένους σε τρία μπουκαλάκια με οινόπνευμα στο ράφι ενός ντουλαπιού. Αυτό φανέρινα πώς και τίς τρεις φορές είχε πλάσει γύρω απ' τό σπέομα που μεγάλωνε στα σπλάγχνα της, τόσα θνείρα, ώστε, όταν τά θνείρα αυτά διαμεσούσαν οίκοτρά, δέν θέλησε να τ' άπογορησθή έντελώς: Τά τρία μπουκαλάκια με τά περιεχόμενά τους έμεναν στην οικογένεια σαν κειμήλια.

Στό σπίτι των Βερλαίν, έκτός από τό άντρόγυνο, έμενε και μία όρραφη άνηψιά τους, ή Έλιζα Μονκούμπλ, ή όποια, όταν γεννήθηκε ο Πώλ, ήταν όχτώ χρόνων. Άμέσως, από την πρώτη στιγμή, ή Έλιζα ένοιωσε για τό μικρό μία στοργή, έντελώς μητρική. Έτσι, πάνω απ' την κοιλία του, έσκυβαν με λαχτάρα δύο μητέρες, ή μία μεγάλη και σοβαρή, κι' ή άλλη μικρούλα και τρυφερή, που τό χάρδιε σαν κουκλάκι.

Η οικογένεια Βερλαίν ήταν εκείνη την εποχή, άρκετά έθπορη, ή μάλλον πλούσια. Είχε περιουσία τετρακόσων περίπου χιλιάδων φράγκων, ή όποια, για την εποχή εκείνη, ήταν σημαντική. Έτσι στα παιδικά και τά νεανικά του χρόνια, ο Πώλ είχε δλα τ' αγαθά των παιδιών πλούσιων οικογενειών κι' έπί πλέον την άπέραντη αγάπη των γονέων του.

Ωστόσο, ή άσχημία του ήταν μοναδική: Χρώμα πελιδνό, σγεδόν ροματώδες, μεγάλο μέτωπο φουσκωτό, μάτια θολά γαλιανά, που φαινότανταν μαύρα, τόσο χλωμένα ήταν μέσα στις κόγχες τους, μύτη κοντή, στρογγυλή στην άκρη, και ζυγωματικά πεταγμένα έξω. Όταν κοιμότανε, θάλεγε κανείς, βλέποντας τό κεφάλι του άπάνω στο μαξιλάρι, πώς ήταν κεφάλι νεοκροϋ.

***

Στή παιδική του ήλικία, ο Βερλαίν δειχνόταν λαίμαργος κι'

άνυπάκουος, μά όχι περισσότερο από τ' άλλα συνηθίκα τό παιδιά. Ήταν γκρινιάρης, άγαπούσε πολύ τά χάρδια, σχεδίαζε άνθραπάκουος στα τετράδιά του κάτω από τό φως της λάμπας του λαδιού και, σε ήλικία έφτά χρόνων, έρωτεύθηκε μία δεσποινιδούλα ένα χρόνο μεγαλύτερή του, ξανθομαλλούσα, με χείλη παχειά και μ' έπιδερμίδα γεμάτη κοκκινίλες.

Αυτό τό παιδικό ειδώλλιο όμως διακόπηκε ξαφνικά με την άναχώρησι των Βερλαίν από τό Μέντ. Στό 1851, ο λοχαγός Βερλαίν, πειραγμένος γιατί δέν τόν προβίθασαν, υπέβαλε την παραιτήσή του από τό στρατό και, παίρνοντας την οικογένειά του, πήγε στο Παρίσι, για νά εγκατασταθή όριστικά σ' ένα πρόσσειό του, τό Μπατινιόλ, όπου καθόντουσαν τότε σχεδόν άποκλειστικά ουνταξιούγη και μικροεργοματρία.

Ός ότου να 'ρθούν και τά επιπλά τους, άνάμεσα στα όποια ήταν και τά τρία περιφήμα μπουκαλάκια, ή οικογένεια Βερλαίν κατέλυσε ο' ένα ξενοδοχείο στο Παρίσι. Την πρώτη μέρα της άφιξέως τους έκε' έβρεχε κι' ή μεγάλη πολιτεία, κάτω απ' τη μπόρα, φάνηκε άσχημη στο μικρό Πώλ. Μά σε λίγες μέρες, ή έξαιρετική κίνηση των βουλεβάρτων άρχισε να τόν έκπληρηση και νά τόν γοητεύη. Έκανε μάλιστα τότε τη λεπτή παρατήρησι ότι οι διαβάτες στην έπαργία είχαν πάντα τό ύφος σαν νά μιλάνε ο ένας στο αύτι του άλλου, ενώ στην πρωτεύουσα κουθέντιαζαν δυνατά: 'Η έλευθερία τό Παρίσιού.

Η Στεφανία, ή μητέρα του Πώλ, ήταν μία γυναίκα εύσεθής, τίμια, οίκονόμος, άεικίνητη, διαχυτική, λίγο φλύαρη και λίγο περιέργη. Άγαπούσε τό σύζυγό της, άγαπούσε την άνηψιά της Έλιζα, άγαπούσε όλους τους δίκους της και, πάνω απ' όλους, έλάτρευε τόν Πώλ της. Ήταν επίσης εύθυμη έκ φύσεως. 'Α! Αυτή την εύθυμία σε πόσες σκληρές δοκιμασίες δέν την υπέβαλε ή ζωή!... Η ζωή, δηλαδή, ο Πώλ... Μά, για την ώρα, ο Πώλ ήταν ένα παιδάκι, όχι πολύ ώραίο βέβαια (άν και για μία μητέρα πάντα, τό παιδί της είνε ώραίο) μά πολύ χαριάρικο, ό-ταν δέν άφριζε απ' τη λύσσα του.

Μόλις οι Βερλαίν εγκαταστάθηκαν στο Μπατινιόλ, έστειλαν τόν έπταετή Πώλ στο σχολείο. Έκε' έπαιζε με τους άλλους μικρούς συμμαθητάς του στην «Τυφλόμυια» κάτω απ' τά δέντρα, μάθαινε τίς τέσσερες πράξεις της αριθμητικής, λίγη ιστορία και γεωγραφία κι' έδειχνε τόσο ζήλο για τό μάθησι, ώστε, όταν άρρωσθαισε κάποτε από τυφοειδή πυρετό, μιλούσε στα παραληρηματά του για τόν πολλαπλασιασμό και για τους νομούς της Γαλλίας. Όταν τελείωσε ή άνάγρωσή του, ο γονεΐς τό άποφάσισαν να τόν βάλουν, μόλις θάρχιζαν τά σχολεία τόν Οκτώβριο, έσωτερικό σε κάποιο λύκειο.

Τί συνέτελεσε τάχα, ώστε ο κ. και ή κ. Βερλαίν να λάθουν μία τέτοια άπόφασι, στή στιγμή που θά ήταν εύκολο να κρατήσουν κοντά τους τό τόσο άγαπημένο αυτό παιδί τους και νά τό στέλνουν συγχρόνως στο σχολείο, άφου μάλιστα ήταν και τόσο καλός μαθητής; Άσφαδώς ή χαρακτήρ του Πώλ είχε κιάλας άρχσει ν' άνησυχή τους γονεΐς του, ή μάλλον τόν πατέρα του.

Η πρόσφατη άρρώστεια του παιδιού, τά διπλά χάδια που τού έκαναν καθ' όλη την διάρκεια της άναρρώσεως, ή μητέρα του κι' ή εξαδέλφη του, είχαν ως άποτέλεσμα να κάνουν πιό φανερές στούς δίκους του μερικές πα-

Ο Βερλαίν

ραβοδότητες του χαρακτήρος του, όπως π.χ., ή νευρικές εκείνες διαχυτικότητές του, τις οποίες διαδεχόντουσαν, μόλις θά του έφταναν την παραμικρή αντίρρηση, καταπιληκτικές κρίσεις μανίας.

Ο πατέρας του λοιπόν, θεωρητικώς τουλάχιστον, ήταν ύπαδός της αυστηρής πειθαρχίας, τόσο στο στρατώνειο, όσο και στο σπίτι. Και για να κάνει το παιδί του πειθαρχικό, αποφάσισε να το θάλει σε λύκειο. Αυτό άλλωστε κολάκευε τη φιλοδοξία του ως ευπρόσδοτου. «Έχει το παιδί του στο λύκειο», θά έλεγε ο κόμοσ.

Έτσι τον έβαλε έσωτερικό στο οικοτροφείο Λαντρώ.

Ο νεαρός Πάλ πληροφορήθηκε χωρίς ν' άνησυχήσει και πολύ την μεταβολή αυτή της ζωής του, γιατί του φαινόταν σαν μιά άποδειξη ότι είχε πάψει πεινά να είνε παιδάκι κι' ότι είχε γίνει πειά ένας μικρός άνδρας. Μά το πρώτο θρόαυ της εισόδου του στο λύκειο, μόλις θρέθηκε ανάμεσα από τους καινούργιους του συντρόφους, κάτω απ' τις λάμπες με το μεταλλικό άμπαζούρ, απ' τις οποίες έπιεφε ένα σκληρό φάσ, ή καρδιά του λιποψύχθηκε από άπελπισία. Στην τραπεζαρία του λυκείου, ή άπελπισία του μεγάλωσε καθώς αντίκρυσε τη θωϊδίνη σουπα και τά μπιζέλια του θραδουού φαγητού, μεγάλωσε τόσο, ώστε έπιωφελοσκόμενος της εξέδου των άλλων, των εξωτερικών μαθητών, τώσκασε κι' άρχισε να τρέχει στους σκοτεινισμένους δρόμους.

Ξακουφώτος, λαγνασιασμένος, έστρεψε στο σπίτι του, όπου θρήκε τους δικούς του γύρω απ' το τραπέζι και διαφυρόμενος έπιεσε στην άγκαλιά των καταπιληκτών γονέων του. Έκείνοι τον παρηγόρησαν όπως μπορούσαν, τον συχώρεσαν, τον χάδιεσαν, του έδωσαν να φά ώρασα σουπα με ταπίκια, κοτόπουλο τρυφερό και φρούτα. Μά την άλλη μέρα το πρωί, ο πατέρας του τον πήγε πάλι στο λύκειο.

Έμεινε σ' αυτό έννέο δλόκληρα χρόνια, κατά το διάστημα των οποίων, έκτός απ' την περίοδο των διακοπών που τις περνούσε κοντά στους γονείς του, ο πατέρας του πήγαινε και τον έθλεπε κάθε μέρα, χωρίς να λείψη ούτε μιά φορά. Και σέ κάθε του έπίσκεψη ο λοχαγός Βερλαίν δέν παρέλειπε να του πάη γλυκίσματα, τά όποια ο γυιός του λάτρευε. Συχνά μάλιστα του πήγαινε μέσα σ' ένα ποτήρι φασόλια με λάδι και με ζύδι, έπειδή αυτό ήταν το πιο άγαπημένο φαγητό του μικρού Πάλ.

***

Ός μαθητής ο Βερλαίν δέν ήταν ούτε ετούθλος, όπως εύχαριστιόταν άργότερα να λέη ο ίδιος, ούτε περίφημος. Στά μαθήματα διακρινόταν πάντοτε, μά στη συμπεριφορά όχι.

Ένας απ' τους καθηγητές του, ο όποιος δέν τον άγαπούσε, γράφει ότι ήταν ο «πιο άκάθαρος στο σώμα και στα ρούχα απ' όλους τους μαθητάς του λυκείου» κι' ότι είχε «ένα κεφάλι φριχτό που σου θύμιζε κεφάλι άποκτηνόμενου ένγκληματού». Μά δέν ήταν αυτή ή γνώμη μόνο του καθηγητού του: Κάποια Κυριακή, που είχαν έξοδο, ένας συμμαθητής του δέν έπηρε στο σπίτι του. Μόλις λοιπόν τον είδε ή μητέρα του συμμαθητού του, δέν μπόρεσε να συγκρατήση μιά κραυγή φρικης και κατόπιν έλεπε ιδιαιτέρως στο γυιό της

—Παιδί μου, αυτός ο συμμαθητής σου μοιάζει με ούραγκο-τάγκο που έξφυγε από το ζωολογικό κήπο.

Μά δέν ήταν μόνο ή άσχημία του που έκανε τον Βερλαίν άποκρουστικό: τά ρούχα του ήταν πάντα ξεσκισμένα ή πολύ κοντά, τά άσπρόρουχά του λερωμένα, τά νύχια του μελανισμένα ή φαγωμένα...

Ένωμεταξύ, κατά την ώρα της θραδινής μελέτης, κάτω από το φάσ του γκαζιού που άχνιζε, ενώ ο μικρός Πάλ διάβαζε κρυφά άπαγορευμένα βιβλία, παραδιδόταν έξαφνα σ' όνειροπολήσεις γοητευτικές, που τον πήγαιναν μακριά, πολύ μακριά...

Μιά μέρα, κάτω απ' την έβρα του δασκάλου του, θρήκε ένα θιέλιο, που χωρίς να διστάση ιαθόλου, το... κατέσχεσε. Διάβασε με δυσκολία τον τίτλο του: «Τα Άνθη του Κακού». Το κατεθρόγθισε δλόκληρο την ίδια μέρα κιόλας, χωρίς να καταλασθαίνει τίποτε, έκτός του ότι το θιέλιο αυτό έκανε λόγο για γυμνότητες και για διάστροφα πράγματα. Όσοσού συγκράτησε το δνομα του συγγραφέος του: Κ ά ρ ο λ ο ς Μ π ο ν τ ε λ α ί ρ ι.

Μιά άλλη μέρα, που ήταν με άδεια, άνακάλυψε σ' ένα παλαιόπωλετο τις «Καρυάτιδες», ποιήματα του Θεοδώρου Μπανθλ. Τά άγόρασε και τά διάβασε κι' αυτά... Ήτανε μόλις δεκαπέντε χρόνων.

Μά πριν από ένα χρόνο ήδη, ο νεαρός Βερλαίν είχε άρχισει

την έπιτυχία του στις εξετάσεις, ο Βερλαίν κυριεύθηκε από το άπ' το όποιο είχε έξη πράξει...

Σέ ηλικία δεκαεφτά χρόνων, ο Πάλ είχε καταλάβει ποιά ήταν ή άποστολή του στον κόσμο: θά γινότανε φιλόλογος, ποιητής! Το είχε άποφασίσει πειά. Μά αυτό, που φαίνεται πως τά λέει όλα, στην πραγματικότητα δέν λέει τίποτε!

Όσοσού, ο τερατόμορφος αυτός νέος είχε άρχισει να γίνεται θεός!

Όταν στο 1862, ο Βερλαίν πήρε το άπολυτήριό του απ' το λύκειο, ή οικονομικές άτυχίες της οικογενείας του είχαν άρχισει. Ο πατέρας του ο λοχαγός έχανε έτσι σιγά-σιγά το κέφι του. Έκτός απ' αυτό, υπέφερε από ρευματισμούς και το ένα του μάτι είχε προσθλήθη από καταρράκτη. Η Στεφανία ή σύζυγός του, τον περιποιόταν με άφοσίωσι. Είχε χάσει πειά κι' αυτή το κέφι της, μά κρατιόταν καλά. Έξ άλλου, ή έπιτυχία του Πάλ στις εξετάσεις του, ήτανε μιά μεγάλη χαρά για όλους. Ο πατέρας, εύχαριστημένος από το γυιό του, έέχασε τους ήθικούς και φυσικούς πόνους του κι' έπι μιά δλόκληρη μέρα δέν αναστέναζε καθόλου. Μά ή Έλιζα, ή άγαπημένη του εξαδέλφη, δέν ήταν στο Παρίσι για να μάθη την εύχάριστη αυτή είδηση. Η κοπέλλα αυτή «ή ξανθή και τριανταφυλένια με το προφίλ το σοβαρό κι' όνειροπολόν και με τά ώρατια γαλάζια μάτια» είχε γίνει ένταμεταξύ κ. Ντυζαρντέν. Τά θέληγρά της είχαν ασχηνεύσει πρό ένός έτους ένα ζαχαρέμπορο της Βορείου Γαλλίας, ο όποιος και την παντρεύτηκε... Στο σπίτι της τώρα, στο Λεκλούζ, θά πήγαινε ο νεαρός Πάλ ν' άναπαυθή μετά τις εξετάσεις του.

Η Βόρειος Γαλλία ήταν για τον Πάλ, καθ' όλη τη νεότητά του, ή χώρα των μεγάλων διακοπών. Έκεί περνούσε όλα του τά καλοκαίρια! πότε στις θελγικές Άρδένες, μέσα στην καρδιά των δασών στις όχθες των μαύρων θάλων, πότε κοντά στους

συγγενείς του πατέρα του και πότε κοντά στους συγγενείς της μητέρας του, άνάμεσα στους κατάμαυρους κάμπους...

Το Λεκλούζ, όπου έμεινε τώρα ή Έλιζα, ήταν ένα μεγάλο χωριό μ' ένα μοναδικό δρόμο πολύ μακρύ και πολύ 'σο, με σπίατα πλινθόκτιστα και με ούρανο γκριζό.

Στις Άρδένες ο Πάλ, φάφρευε, δασκίς πήγαινε, πέστοφρες. Τώρα στο Λεκλούζ, από την πρώτη μέρα της άφιξέος του, άρχισε να πηγαίνει κυνήγι με το δίκαννο και τ' άλλα κυνηγετικά σύνεργα που του είχε κάνει δώρο ο πατέρας του για την έπιτυχία του στις άπολυτήριες εξετάσεις. Συγχρόνως, κάτω απ' τά μεγάλα δέντρα των δασών, με μιά μακριά χωματένια πίπα στο στόμα, διάβαζε μεταφράσεις των άριστοεργημάτων της Ινδικής φιλολογίας, τά όποια δέν είχαν καταγοητεύσει.

***

Έκεί, στο Λεκλούζ, ο Βερλαίν άρχισε να κυριεύεται από ένα από τά μεγαλύτερα πάθη της ζωής του: το ποτό.

Από το Παρίσι κιόλας, κατά τις ήμέρες της εξέδου απ' το λύκειο, είχε δείξει πως του άρεσε να συχνάζη πολύ στις μπύρες. Πολύς φορές, για το λόγο αυτό, έλειπε απ' το θραδινό τραπέζι και γυρίζε άργά στο σπίτι του, πράγμα που έκανε τον πατέρα του και ή έξοργίζεται και να τον έπιλάττη, μολοντί ή μητέρα του και ή Έλιζα, που ήταν άκόμα άραβωνισμένη, προσπαθούσαν να τον δικαιολογήσουν. Μά προπάντων κατά τά καλοκαίρια του 1861, το 1862 και κυρίως το καλοκαίρι που έπακολούθησε μετά πάθος που άργότερα ο ίδιος το άποκαλούσε «μανία, λύσσα του ποτού».

Ταβέρες στο Λεκλούζ ύπήρχαν άφθονες, όπως υπάρχουν σ' όλα τά χωριά, κι' ο Πάλ άρχισε να συχνάζη σ' αυτές, παρ' όλλες τις συστάσεις της γλυκείας Έλιζας...

***

Κατά τον Όκτώβριο, ο Πάλ ξαναγύρισε στο Παρίσι.

Έκτός απ' τη φιλολογία, ή όποια μόνο τον ένδιαφέρει έκτός από την ποιήσι που τον ένθουσιάζει, του χρειάζεται ένα έπαγγελμα.

Τι πρέπει να κάνει;... Καμμιά άπόφαση δέν έχει πάρει σχετικώς, όπως συμβαίνει πάντα σ' αυτή την ηλικία στα παιδιά των καλών οικογενειών. Οι γονείς του είνε της γνώμης, ότι πρέπει να παρακολουθήση τη νομική. Η νομική είνε, θέλεπε, κι' αυτή μέσα στην παράδοση των άστικών οικογενειών.

(Άκολουθεί)

Ο Βερλαίν άρρωστος από νοσοκομείο